



STRAŻNICA ZACHODNIA

DWUTYGODNIK ZWIĄZKU OBRONY KRESÓW ZACHODNICH

Prenumerata:
kwartalna 1 zł – półroczna
1,75 zł – roczna 3,50 zł

REDAKTOR ODPOWIEDZIALNY: JAN FRĄCKOWIAK

Konto czkowe P. K. O. 208 647
Dział Wydawniczy Związku Obrony Kresów Zachodnich w Poznaniu

Biurowisko Redakcji i Admini-
stracji: Poznań, Fredry 7
Telefon 40-56

Po zawieszeniu bojkotu Gdańska

Przed trzema miesiącami, na wezwanie Związku Obrony Kresów Zachodnich, społeczeństwo polskie rozpoczęło zdecydowaną akcję gospodarczego bojkotu Gdańska.

Bojkot ten z naszej strony był bronią radykalną, zastosowaną doraźnie. Nie wynikał on z zasadniczo wrogiego stosunku do Gdańska i jego ludności. Był jednak nieuniknioną i naturalną odpowiedzią na szeregi aprobowanych przez władze Wolnego Miasta antypolskich wystąpień szowinistycznych organizacji niemieckich, był niezbędnym przypomnieniem, że pomyślność gospodarcza Gdańska zależy jedynie i wyłącznie od Polski, z którą jest on nierozdzielnie związany węzłami również i politycznej wspólnoty.

Dając inicjatywę bojkotu, Związek Obrony Kresów Zachodnich zdawał sobie sprawę z wyjątkowej sytuacji, usprawiedliwiającej działanie o charakterze odwetowym. To też zdecydowanie przeszedł do porządku dziennego nad argumentami, iż tego rodzaju środki działania nie leżą w interesie naszej penetracji gospodarczej na teren Wolnego Miasta. Licząc na zwartość i solidarność społeczeństwa polskiego, wezwał on to społeczeństwo, by przypominało niemieckiej ludności Gdańska, iż antypolska polityka władz Wolnego Miasta musi doprowadzić w konsekwencji do tego, iż obok wielkiej i rozwijającej się Gdyni będzie wegetował samobójczo zamierający Gdańsk. W rezultaty naszej akcji wierzyliśmy, bo wiedzieliśmy, iż opiera się ona na tak mocnych i naturalnych podstawach, iż przeciwko wymowie faktów nie zdziała nic najbardziej nawet zaciekle i nieprzejednana w swej antypolskiej złości agitacja szowinistycznych czynników Gdańska i Berlina.

W konsekwencji już po paru miesiącach władze Wolnego Miasta Gdańska widziały się zmuszone do

złożenia na ręce przedstawiciela Rzeczypospolitej odpowiedniego oświadczenia, w którym stwierdzają swą wolę zerwania z dotychczasową metodą zaostrzania stosunków polsko-gdańskich, Oświadczenie to przyjęte zostało przez władze polskie, jako wyraz istotnej dobrej woli. Nie chcemy przeceniać tego rodzaju oświadczeń. To też przyjmując je do wiadomości, jako realny wyraz zapowiedzianej naprawy stosunków pomiędzy Wolnym Miastem a Polską, czynimy to nie dlatego, byśmy opierać się chcieli tylko na podstawie tego oświadczenia, lecz przede wszystkim dlatego, iż wiemy, że w każdym momencie, kiedy zapewnienia Senatu Wolnego Miasta okażą się tylko frazesem bez istotnej treści, będziemy umieli pchnąć solidarną wolę polskiego społeczeństwa do powtórnego, ostrzejszego jeszcze i jeszcze radykalniejszego, użycia wypróbowanej broni.

W tym przekonaniu Związek Obrony Kresów Zachodnich zdecydował się w dniu 20 bm. na zawieszenie dalszej akcji bojkotu, o czym zawiadomił społeczeństwo polskie następującą odezwą:

Obywatele!

W dniu 13 sierpnia br. Senat Wolnego Miasta Gdańska złożył na ręce Pana Komisarza Generalnego R. P. w Gdańsku oświadczenie treści następującej:

„Ożywiony chęcią przyczynienia się wszystkiemu, co leży w jego mocy do poprawy stosunków między Gdańskiem i Polską i zważywszy, że Gdańsk i Polska są ściśle związane traktatami, Senat Wolnego Miasta oświadcza, iż jest zdecydowany energicznie przeciwdziałać na swym terytorjum wszelkiej propagandzie ekonomicznej, skierowanej przeciwko firmom polskim i wytworom pochodzenia polskiego, jako też użyć swej powagi, celem zapobieżenia czynom i przejawom

nieprzyjaznym, skierowanym przeciwko osobom pochodzenia lub obywatelstwa polskiego.“

Oświadczenie to zostało przez Rząd Polski przyjęte do wiadomości, jako zapewnienie, iż władze Wolnego Miasta zerwą z dotychczasową taktyką tolerowania gwałtów jawnych, skierowanych przeciwko Polsce i polskiej ludności Gdańska. W ten sposób osiągnięta zostałaby częściowa realizacja hasła, będącego naczelnym postulatem prowadzonej od kilku miesięcy przez Związek Obrony Kresów Zachodnich akcji bojkotu gdańskich uzdrowisk, towarów i instytucyj. Zdrowy i solidarny odruch całego społeczeństwa polskiego nie pozostał bez rezultatu. Gdańsk po raz pierwszy od lat 12 został zmuszony do zrozumienia i przyznania, iż warunkiem jego pomyślności gospodarczej może być tylko lojalne oparcie się o Polskę.

Obywatele!

Dalecy jesteśmy od optymistycznego poglądu, iż złożone pod naciskiem gospodarczych konieczności oświadczenie Senatu Wolnego Miasta Gdańska zamyka ostatecznie erę sprzecznych z naturalnym układem stosunków, niepoczytalnych wystąpień, dyktowanych czynnikom gdańskim przez berlińskich przedstawicieli niemieckiego imperjalizmu i szowinizmu. Nie mniej jednak chcemy widzieć w tem oświadczeniu przejaw zwycięstwa zdrowego rozsądku nad dotychczasowem rozwydrzeniem antypolskiego szалу. To też powstrzymujemy się od dalszych zamierzonych kroków akcji bojkotowej, bacznie natomiast śledzić będziemy, w jaki sposób władze Wolnego Miasta realizować będą obecne zapowiedzi o zapewnieniu istotnego równouprawnienia na terenie Gdańska obywatelom polskim oraz osobom narodowości polskiej. Jeśli zapowiedzi te okażą się frazesem, pozbawionym treści istotnej, nie wątpimy,

iż solidarna wola społeczeństwa polskiego potrafi w sposób znacznie ostrzejszy, niż dotąd przypominieć władzom Wolnego Miasta słowa złożonego przez nie w dniu 13 bm. oświadczenia.

Obywatele!

Zwycięstwo odniesione dziś nie może w niczem osłabić naszej czujności. Akcja płynąca nie z nienawiści do Gdańska, lecz ze świadomości zarówno siły polskiej, jak praw polskich w Gdańsku, ta akcja musi dać pełne i realne poszanowanie wszystkich naszych praw i naszych interesów. Gdańsk musi przestać być przednią strażą niemieckiego imperjalizmu, musi odseparować się całkowicie od niemieckich tendencyj rewizjonistycznych. Niechaj hasłem naszym będzie nadal, jak było dotąd: „Polska dla Gdańska, lecz tylko wtedy, jeśli i Gdańsk dla Polski.“

Do Odezwy tej, wyjaśniającej dostatecznie jasno zarówno stanowisko Związku, jak i jego motywy, pragniemy dodać tylko kilka słów uzupełniających. Powstrzymanie dalszej akcji bojkotowej nie będzie niewątpliwie równoznaczne z zaleceniem wszystkich ran, zadanych gospodarczemu życiu Gdańska w ciągu ostatnich kilku miesięcy. Wiele dróg gospodarczej ekspansji Gdańska na teren Rzeczypospolitej zostało już na długo przerwanych i utrudnionych. Od Gdańszczan będzie zależało, byśmy nie potrzebowali ponawiać na szej akcji, od społeczeństwa polskiego, by — ponowiona w razie koniecznej potrzeby — dała ona zwycięstwo jeszcze szybsze i jeszcze pełniejsze, niżeli to, którego zapowiedź widzimy w przytoczonym wyżej oświadczeniu Senatu Wolnego Miasta.

Redakcja.

AKCJA KOLONIJNA Z. O. K. Z.

Kolonje letnie dla dzieci polskich z Niemiec, Gdańska i ziem zachodnich.

Podobnie jak w latach ubiegłych sprowadzono i w roku bieżącym dzieci polskie z Niemiec, Gdańska i województwa śląskiego na kolonje zbiorowe do rodzin.

Na lipiec przyjechały do Polski dzieci ze Śląska Opolskiego, Pogranicza, Prus Wschodnich, Berlina, Hamburga, Hanoweru, Saksonji, i Turyngji. Było ich ogółem 1.338, z czego 1.038 ulokowano na kolonjach zbiorowych, resztę zaś u rodzin.

Na sierpień sprowadzono dzieci z Westfalji i Nadrenji w liczbie około 1.760, z czego 1.700 ulokowano u rodzin, resztę na kolonjach zbiorowych.

Dzieci z Niemiec przyjeżdżały przez następujące punkty graniczne: Bytom, Rawicz, Zbąszyń, Kaczory, Jamno, Tczew i Jamielnik.

Z Gdańska i okolicznych wiosek sprowadzono w roku bieżącym 255 dzieci.

Z województwa śląskiego wysła się w roku bieżącym około 3.000 dzieci przy szczególnem uwzględnieniu okręgu przemysłowego G. Śląska, który odczuł najdotkliwiej niedolę, wynikłą z długotrwałego kryzysu. Jest tam stosunkowo największa liczba bezrobotnych, którzy znajdują się w bardzo trudnym położeniu, nie mając wprost środków na wyżywienie swych rodzin. To też akcja kolonijna jest dla ich dzieci niezwykle dobrodziejstwem.

Wogóle tegoroczna akcja kolonijna w odniesieniu do wszystkich terenów uwzględniła przede wszystkim dzieci bezrobotnych. Dzieci w czasie miesięcznego pobytu poprawiły znacznie swe zdrowie, użyły wyczasów wakacyjnych, a nadto poznały kraj, gdyż kolonje mieszczą się we wszystkich prawie województwach (za wyjątkiem wschodnich). Jedną z najdalszych jest np. kolonja w Worochcie! Dzieci wracają z kolonij bardzo zadowolone.

i cieszą się myślą, że w roku przyszłym ofiarność społeczeństwa pozwoli im znowu spędzić wakacje na kolonjach letnich.

W odniesieniu do dzieci z Niemiec i Gdańska kolonie spełniają jeszcze jedno ważne zadanie, mianowicie pozwalają dziecku przebywać przez okres miesięczny w otoczeniu polskim, dają mu możliwość poznania środowiska polskiego, a przede wszystkim lepszego opanowania języka polskiego. Rezultaty można zauważyć przy odjazdach dzieci, które bezpośrednio po przyjeździe do Polski mówiły bardzo słabo, niekiedy zupełnie nie umiały po polsku, przy odjeździe zaś posługują się wyłącznie językiem polskim i popisują się pieśniami, których nauczyły się na kolonjach.

Gimnazjaści polscy z Niemiec w Wągrowcu.

W Wągrowcu przebywała w ciągu miesiąca lipca kolonia gimnazjalna w liczbie 70 gimnazjastów z Berlina, Śląska, Pogranicza, Prus Wschodnich i Gdańska. W dniu 28 lipca odbyło się uroczyste pożegnanie kolonji, na które przybyli przedstawiciele miejscowych władz i społeczeństwa. Na program złożyły się popisy uczestników kolonji oraz przemówienia prof. Gemballi w imieniu kierownictwa kolonji, gimnazjasty Wesolowskiego z Berlina, dyr. Stasiaka w imieniu Komitetu oraz mgr. Szulczewskiego w imieniu Towarzystwa Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej w Niemczech oraz Dyrekcji Związku Obrony Kresów Zachodnich. Na zakończenie części uroczystej odśpiewano „Boże coś Polskę“, poczem nastąpiła część towarzyska.

Gimnazjaści byli niezwykle zadowoleni z pobytu w Wągrowcu, a bliższe poznanie kraju i nawiązanie kontaktu z miejscowym społeczeństwem wpłynęło na nich bardzo dodatnio i zacieśniło więzy wspólnoty z krajem ojczystym.

Przyjazd dzieci westfalskich do Polski.

W dniu 28 i 30 lipca przyjechało do kraju około 1.700 dzieci polskich z Westfalji i Nadrenji. Dzieci te przyjmowali przedstawiciele Towarzystwa Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej w Niemczech w Zbąszyniu, podzielili je na grupy, z których część skierowali na Leszno, Rawicę i Międzychód, resztę zaś przywieźli do Poznania, gdzie dzieci, podobnie jak w Zbąszyniu, odżywiono, podzielono na grupy i wysłano w dalszą drogę. Dzieci te udają się do swych rodzin. Dzięki dobrowolnym konwojentów i przeprowadzeniu z nimi odpowiedniego kursu oraz sprężystemu przygotowaniu odprawy, wyjazd dzieci z Poznania nastąpił bardzo prędko, co jest tem ważniejsze, iż dzieci odbywają bardzo daleką podróż i przyjeżdżają zwykle do Poznania bardzo zmęczone. W roku bieżącym dzieci czuły się bardzo dobrze i można było wszystkie bez wyjątku wysłać natychmiast w dalszą drogę. Na specjalne podkreślenie zasługuje niezwykle życzliwa i ofiarna pomoc wyższego i niższego personelu kolejowego, który okazuje niezwykle zrozumienie dla akcji w stosunku do dzieci z Niemiec i ułatwia przez to w bardzo wielkim stopniu należyłą odprawę dzieci.

Wycieczka Polaków z Westfalji w Polsce.

W dniu 2 sierpnia o godz. 10,41 przyjechał do Poznania pociąg specjalny, który przywiózł przeszło 500 Polaków z Westfalji. Udają się oni do swych krewnych, u których spędzą 4-tygodniowe wakacje.

Kolonja letnia w Zakopanem.

Zakopane urządziło pierwszą kolonję letnią dla dzieci z Niemiec. Na czele komitetu stanął b. działacz plebiscytowy na Warmii i Śląsku p. Dr. F. Kowalski, którego energiczne zabiegi

— po uzyskaniu poparcia z strony nauczycielstwa — uwieńczone zostały pięknym rezultatem.

Dnia 6. lipca wczesnym rankiem przybyło do Zakopanego 21 dziewcząt z Warmji i powiatu sztumskiego, witane mimo wczesnej pory przez licznych członków komitetu i kilka młodych — w góralskiej strój ubranych — góraleczek. W serdecznych i z werwą wypowiedzianych słowach powitała jedna z góraleczek swe koleżanki, wręczając bukiet polnych kwiatów, poczem p. Dr. Kowalski dał w podniosłym przemówieniu wyraz swej radości, że będzie mógł wlać w te młode serca poczucie piękna ziemi i gór polskich.

Umajonemi wozami i w towarzystwie członków komitetu ruszyła kolonja — wstępując po drodze do kościoła na pałac — przez miasto do swej willi, udzielonej przez Zarząd Fundacji Kórnickiej przy drodze Kościeliskiej.

Całą drogę umilały śpiewem towarzyszące góraleczki, a śpiewały z takim zapalem, że nieomal trzeba było uwierzyć w słowa ich pieśni:

Jak ja se zaśpiewom w Strążyckiej Dolinie,

To się na Giewoncie szarotka rozwinie.

Wszystko — co do przyjęcia dziatwy potrzebne — obmyślił w najdrobniejszych szczegółach p. Dr. Kowalski, aby dziewczętom stworzyć wygodę i umilić im pobyt. To też wzorowe rozmieszczenie sypialni, garderoby, jadalni i kuchni oraz wzorowy porządek i czystość rzucają się bardzo miło w oczy.

Świetnie zaopatrzył komitet spiżarnię, tak że prosto i niczem dzieciom nie zbywa. Z gorliwością i poświęceniem oddaje się dzieciom kierowniczka kolonji p. Kostyszenówna i p. mecenasowa Kowalska — a o finansową stronę dba niezmordowany w swych zabiegach p. dyrektor Celewicz.

Bezinteresownie poddał dziewczęta badaniom fachowi lekarze, m. in. p. Dr. Szeniaich z Warszawy.

Spółcześnie i goście kuracyjni dbają o wspaniałe rozrywki dla kolonji. Z uznaniem podkreślić należy starania Sanatorium Wojskowego, z p. pułkownikową na czele, która gościła dziewczęta na śniadaniu, to na podwieczorku, a wreszcie na festynie, wydanym dla nich w Sanatorium. Nie brak też gier i zabaw, a pan Trzaska nawet na kawę do swego lokalu zaprosił. Sanatorium Wojskowe zaproponowało autobus na wycieczkę do Morskiego Oka, inni znów powózki do Doliny Kościeliskiej. Nie brak też wycieczek do cyrku, kina, muzeum i innych — a nad wszystkim roztacza pieczołowitą troskę z prawdziwie ojcowskim poświęceniem się p. Dr. Kowalski.

Z wielkiem uznaniem zaznaczyć trzeba, że społeczeństwo hojnie darzy spiżarnię kolonji i składa dary, tak, że komitet żywi nadzieję, że w przyszłym roku kolonja może się powiększyć.

Komitetowi z p. Dr. Kowalskim i p. dyrektorem Celewiczem na czele oraz społeczeństwu należy się serdeczne podziękowanie za przyjęcie i urządzenie kolonji, stanowiącej niewątpliwie b. poważną propagandę na ziemi Prus Wschodnich na rzecz Polski. Zapłatę dla nich tworzy każdy list i każda kartka wysłana przez dziewczęta do Niemiec, w których chwałę rodzicielską opiekę, gościnność polską i piękno gór Tatrzańskich.

*

Przypisek Redakcji. Pismo powyższe otrzymała Redakcja od prof. Zbigniewa Szulczewskiego, bawiącego w chwili obecnej w Zakopanem. Ze względu na osobę autora pisma, który brał żywy udział w akcji plebiscytowej na terenie Prus Wschodnich, jak również ze względu na opinię, wychodzącą z poza organizatorów akcji kolonijnej dla dzieci z Niemiec, Redakcja zamieszcza pismo p. Sz. w całej jego rozciągłości.

Kronika organizacyjna

OKRĘG POZNAŃSKI I POMORSKI:

Zebranie Rady Naczelnej Związku Obrony Kresów Zachodnich.

Pod przewodnictwem prezesa Z. O. K. Z. b. min. dr. J. Trzcńskiego obradowała w Toruniu w dniu 26 czerwca br. Rada Naczelna Związku Obrony Kresów Zachodnich przy współudziale delegatów ze Śląska, Poznańskiego, Pomorza i woj. centralnych. Referat o sytuacji politycznej i gospodarczej na Pomorzu wygłosił kierownik Okręgu Pomorskiego Związku O. K. Z. p. Olech z Torunia. Sprawozdanie z działalności Z. O. K. Z. zdał dyrektor Związku p. M. Korzeniewski z Poznania. Nad referatami wywiązała się ożywiona dyskusja, obracająca się głównie około aktualnych zagadnień gdańskich. W wyniku tej dyskusji — po szczegółowym zanalizowaniu motywów oraz celowości zainicjowanej przez Związek Obrony Kresów Zachodnich akcji bojkotu Gdańska i Sopot — Rada Naczelna uchwaliła bojkot ten prowadzić nadal.

Pozatem załatwiono na zebraniu szereg spraw organizacyjnych i finansowych, przyjęto sprawozdanie kasowe Związku za rok 1931/32 oraz uchwalono preliminarz kolonii letnich na rok 1932/33.

Zarząd powiatowy Z. O. K. Z. w Obornikach.

Na zjeździe powiatowym w Obornikach w dniu 12. VI. b. r. wybrano zarząd powiatowy w następującym składzie: prezes — p. dyr. Jentsz z Obornik, wiceprezes — p. ref. Karasiewicz z Obornik, członkowie zarządu pp.: ks. Grätz z Ludom, Przyborowski z Połajewa, Urbański z Rogoźna, burm. Marsfeld z Obornik. Komisja rewizyjna pp.: Kozubski z Uścikowa i Jakubowski z Ludom.

Referat p. t. „Ideologia Z. O. K. Z.” wygłosił na zjeździe p. Kierownik Okręgu Basiański. W wyniku dyskusji po referacie postanowiono prowadzić systematycznie akcję bojkotu towarów gdańskich i niemieckich.

Rogoźno. W dniu 25. 6. br. odbyło się walne zebranie Koła Miejsc. ZOKZ. Sprawozdanie z działalności Koła składał p. o. prezesa p. Urbański. Koło rozwijało dużą aktywność w dziedzinie przeciwdziałania umacnianiu się gospodarczemu elementowi niemieckiego na terenie powiatu, urządziło wiec manifestacyjny i przeprowadziło akcję za bojkotem towarów pochodzenia obcego. Wyborów nowego zarządu nie było, jedynie w miejsce ustępującego p. Grodowskiego na stanowisko skarbnika Koła wybrano p. Stefana Formellę. Resztę funkcji spełniają dotychczasowi członkowie.

Kcynia. W dniu 28. VI. br. odbyło się zebranie informacyjne Związku Obrony Kresów Zachodnich. Przemówienie programowe wygłosił p. Ohler z Bydgoszczy, przedstawiając zebranym ideologię Związku Obrony Kresów Zachodnich i zachęcając się przy omawianiu działalności Związku na akcji kolonii letnich dla dzieci z Niemiec, Gdańska i Śląska. Na członków zapisało się na zebraniu 18 osób. W skład tymczasowego zarządu weszli: jako prezes p. Szymański Ignacy, jako sekretarz p. Bała i jako skarbnik p. Grzendowski. Jedną z pierwszych prac Koła było wyznaczenie na dzień 3. VII. br. wiecu manifestacyjnego.

Nakło. W dniu 3. VII. br. odbyła się wielka manifestacja przeciwko roszczeniom niemieckim do naszych ziem zachodnich. Referat wygłosił p. Ziarnek Piotr.

Łobżenica. Dnia 15. VII. br. odbyło się zebranie reorganizacyjne Koła Miejscowego ZOKZ z inicjatywy zarządu powiatowego w Nakle. Referat o zadaniach i celach Związku Obrony Kresów Zachodnich wygłosił p. Piotr Ziarnek z Nakła. Od chwili reorganizacji Koło przejawiało dużą żywotność, przeprowadzając praktycznie bojkot towarów gdańskich i organizując w dniu 24. VII. wielką imprezę manifestacyjną na rynku.

Glinno Wielkie (pow. Inowrocław). W dniu 12. VI. br. odbyło się w Glinnie Wielkim zebranie organizacyjne. Referaty wygłosili p. dr. Zborowski, prezes Z. O. K. Z. w Inowrocławiu i p. prof. Kuleszyński, sekretarz Z. O. K. Z. w Inowrocławiu. Po zaznajomieniu obecnych z celami i zadaniami Związku O. K. Z., utworzono Koło Miejscowe Z. O. K. Z. z następującym zarządem: prezes — inż. Suchocki — Osiek Wielki, sekretarz — naucz. Matusik z Jarek. Na członków zapisało się 50 osób.

Zjazd Powiatowy Z. O. K. Z. w Wejherowie.

W piątek 10. VI. br. odbył się w Wejherowie pod przewodnictwem prezesa p. dyr. Urbanickiego zjazd powiatowy ZOKZ. w obecności kierownika Okręgu Pomorskiego ZOKZ. p. Jana Olecha. Na zjazd przybyli przedstawiciele Kół ZOKZ: w Wejherowie, Pucku i Górze, a przedstawiciel Koła ZOKZ. w Helu usprawiedliwił swoją nieobecność. Na zjeździe omówiono szczegółowo sprawy organizacyjne i polityczne, przyczem stwierdzono, że bojkot Gdańska znalazł b. przychylne przyjęcie, że niemieckie alarmy wojenne rozumiane są jako szantaż polityczny, że wszelkie ataki niemieckie spotykają się u patrijotycznej ludności powiatu morskiego ze spokojem, i zdecydowanym odparciem.

OKRĘG ŚLĄSKI:

Walny Zjazd delegatów Kół Miejscowych.

Dnia 12. VI. br. odbył się w Katowicach zjazd powiatowy delegatów 12. Kół Z. O. K. Z. powiatu katowickiego. Reprezentowanych było 23 Kół.

Zjazd zagał prezes powiatowy p. Walerjan Kinowski, witając gości i delegatów. Przewodniczącym zjazdu obrano jednomyślnie delegata Dyrekcji Okręgu p. mgr. Gajkiewicza, który na ławników poprosił pp. Baronównę i Suchanka. Na sekretarza zjazdu powołano p. Słowika. Odczytany przez p. sekretarza Stachowskiego protokół z poprzedniego zjazdu przyjęto bez zmian.

Referat na temat „Bieżących stosunków polsko-niemieckich i zadań Z. O. K. Z. wynikających z tego powodu” wygłosił p. mgr. Gajkiewicz. Na zakończenie referatu mówca odczytał projekt rezolucji, dotyczącej stosunków polsko-niemieckich, bojkotu wolnego miasta Gdańska oraz prasy niemieckiej, którą to rezolucję jednomyślnie przyjęto.

Ogólne sprawozdanie z prac zarządu powiatowego za okres kadencyjny złożył p. prezes Kinowski. Sprawozdanie liczbowe przedstawił p. sekretarz Stachowski. Ustępującemu zarządowi udzielono absolutorjum.

Do nowych władz powiatowych powołano jednomyślnie przez aklamację pp. Kinowskiego na prezesa, ks. dyr. Sitka na I-wiceprezesa, Wpęcione na II-wiceprezesa, kierownika Stachowskiego na sekretarza, Augusta Pieca, inspektora Barona, Skwarę i Suchanka na ławników.

W wolnych głosach, w sprawach ogólnie-organizacyjnych i aktualnych wypowiadali się pp. delegaci: Nowak, Sławiński, Mar-das, Barański, Kandzia, Włosik, Hudziak, Jesionek, Zielonka, Jasiński, Zdechlikiewicz, Piec, Augustyn, Burek, Wyglonda, Głobisz i Wlekiński. Na poruszone w dyskusji sprawy udzielił wyczerpującej odpowiedzi p. mgr. Gajkiewicz, nawołując zebranych do dalszej wytrwałej i owocnej pracy na niwie społeczno-narodowej.

Walny zjazd delegatów Z. O. K. Z. obwodu pszczyńskiego.

W pierwszej połowie lipca odbył się w Pszczynie zjazd delegatów Miejscowych Kół Z. O. K. Z. powiatu pszczyńskiego. Sprawozdanie z przeprowadzonych prac Zarządu Powiatowego składał p. prezes, wiceprezes dr. Riess oraz p. sekretarz Dziobek. Ze złożonych sprawozdań wynika, że obwód pszczyński liczy 40 Kół Miejscowych oraz 1,548 członków, co stanowi w po-

równaniu z ubiegłym rokiem wzrost o 178 członków. O rozmiarach działalności kulturalnej i oświatowej świadczą liczby 265 odczytów, 132 uroczystości narodowych i 82 wieców, jakie w okresie kadencyjnym organizowały poszczególne placówki przy żywym współudziale Zarządu Powiatowego.

Nowe władze zarządu powiatowego wybrane zostały z wielkimi zmianami w składzie dotychczasowym. Funkcje prezesa objął p. wicestarosta dr Riess. Poza tym zarząd ukonstytuował się jak następuje: wiceprezisi: pp. dyr. Stanisław Szopa i Kumor Franciszek, sekretarz Dziobek Adam, zast. sekretarza Gandor Karol, skarbnik Szmajdych Jan, ławnicy Noroń Franciszek, Ryś Ryszard, Doleżyk Karol i Konopka Mieczysław. Komisja rewizyjna powołana została w składzie: pp. Kuźniarski Adam, Penkała Józef i Szema Paweł.

Po ukończonych wyborach, referat na temat bieżącej sytuacji politycznej w dziedzinie stosunków polsko-niemieckich wygłosił p. mgr. Gajkiewicz, delegat Dyrekcji Z. O. K. Z. W dyskusji zabierali głos pp. dr. Riess, dr. Dobrowolski, Zduniak, Zbaniuszek, Maciejczyk i Kapala. Na wniosek ostatniego urządzono doradczą składkę na Gimnazjum Polskie w Bytomiu.

Zebranie Zarządu Okręgu Śląskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich.

W drugiej połowie czerwca odbyło się pod przewodnictwem prezesa okręgowego dra Nowaka zebranie Zarządu Okręgowego Z. O. K. Z. Po sprawozdaniu Kierownictwa Okręgu z działalności bieżącej w ciągu minionych tygodni zajął się zarząd w szczególności akcją kolonij letnich oraz akcją bojkotu Gdańska.

Zgodnie z programem, ustalonym wiosną bieżącego roku, wyjedzie na kolonie Towarzystwa Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej 3.000 dzieci z Województwa Śląskiego.

W sprawie bojkotu letnisk jak również towarów gdańskich, prowadzonego przez Z. O. K. Z., zarząd przyjął następującą rezolucję:

„Zarząd Okręgu Śląskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich, po wysłuchaniu sprawozdania o prowadzonej dotychczas akcji bojkotu Gdańska, poleca Dyrekcji w dalszym ciągu intensywnie propagowanie i realizowanie hasła bojkotu, widząc w nim skuteczny środek zmuszenia kompetentnych czynników gdańskich do zmiany polityki Gdańska w stosunku do Polski.“

Po omówieniu szeregu spraw natury organizacyjnej, prezes Zarządu zamknął obrady.

Gierałtowiec (pow. Rybnik). Przy obecności księdza rady Roboty i licznie zebranego społeczeństwa odbyło się doroczne walne zebranie Koła Miejsowego Z. O. K. Z., pod przewodnictwem p. Ryszarda Lipiny. Sprawozdanie z działalności ustępującego Zarządu składali pp.: prezes Zymelka i skarbnik Gilner. Nowy zarząd Koła ukonstytuował się w składzie następującym: prezes — p. Lipina Ryszard, sekretarz — skarbnik — p. Gilner. Komisję oświatową powierzono p. naucz. p. kier. szkoły Wyspiański, zast. sekretarza — p. W. Dzierżęga, Najzarkowi.

Z kolei delegat zarządu powiatowego z Rybnika, p. Mierziński, wygłosił referat o pracach i zadaniach Z. O. K. Z., wyrażając zadowolenie, że Koło w Gierałtowiecach reprezentuje wszystkie stany i zawody. W dyskusji zabierał głos m. i. ks. radca Robota, zwracając uwagę na konieczność popierania polskich kupców, i zwalczania plagi domokracistów pochodzenia żydowskiego. P. kierownik Mierziński wzywa ogół członków do zgodnej współpracy nad realizacją ogólnonarodowych celów, szereg zaś innych mówców omawiał sprawę kopalni w Knurowie.

Wyry. W dniu 22. V. br. odbyło się miesięczne zebranie M. Koła. Prezes p. Szombara wygłosił referat na temat „Znaczenie wytwórczości krajowej“. W wolnych wnioskach poruszano sprawę redukcji członków oraz sprawę obchodu 10-lecia przyłączenia Śląska do Polski.

Wyry (pow. Pszczyna). W dniu 3. VII. br. odbyło się zebranie miesięczne Miejsowego Koła Z. O. K. Z. przy licznych udziałem członków i gości pod przewodnictwem prezesa Koła p. Orzechowskiego. Na zebraniu obecny był również ks. proboszcz Kulik. Po odczytaniu protokołu z ostatniego zebrania p. prezes wygłosił interesujący odczyt p. t. „Stosunek Gdańska do Pol-

ski.“ Nad odczytem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której m. i. ksiądz proboszcz Kulik przedstawił słuchaczom sposoby, jakimi solidarność całego społeczeństwa polskiego może zmusić Wolne Miasto Gdańsk do lojalności wobec Rzeczypospolitej.

Pszczyna. W dniu 20. V. br. odbyło się pod przewodnictwem delegata Dyrekcji Okręgu Śląskiego Z. O. K. Z. p. Gajkiewicza walne zebranie M. Koła. Po złożeniu sprawozdania z roku ubiegłego udzielono ustępującemu zarządowi absolutum, poczem wybrano nowy zarząd w składzie: pp. Dobrowolski jako prezes, Czyżyk jako zast. prezesa, Gajda jako sekretarz, Kłoda jako zast. sekretarza i Duda jako skarbnik. Po skutecznieniu formalności wyborczych, delegat p. mgr. Gajkiewicz wygłosił referat na temat „Działalność Dyrekcji Z. O. K. Z.“.

Gaszowice (pow. Rybnik). Skład nowowybranego w dniu 29. V. br. przez walne zebranie M. Koła zarządu jest następujący: Łukoszek Franciszek — prezes, Porąbka Józef — zast. prezesa, Niewroń Karol — sekretarz, Langer Leopold — zast. sekretarza i Łukaszek Emanuel — skarbnik.

Kłodnica (pow. Katowice). W dniu 5. VI. br. odbyło się zebranie miesięczne M. Koła. Prezes p. Emil Kwaśny wygłosił referat na temat „Stosunek Gdańska do Polski.“ Poza referatem prelegent dokończył pogadankę z poprzedniego zebrania na temat „Jak bronić się przeciw gazom.“ W końcu uchwalono rezolucję odnośnie sprawy gdańskiej i „Kattowitzer Zeitung.“

Hałemba (pow. Katowice). W dniu 5. VI. br. odbyło się miesięczne zebranie M. Koła. Na zebranie to przybył w charakterze prelegenta prezes Koła katowickiego p. Kinowski, który wygłosił referat na temat stosunków gdańskich, nawołując zebranych do zajęcia w tej sprawie odpowiedniego stanowiska przez bojkotowanie towarów gdańskich. Poza tym omawiano szereg innych spraw.

Wilcza Dolna (pow. Rybnik). W dniu 22. V. br. odbyło się walne zebranie M. Koła, na którym wybrano nowy zarząd w następującym składzie: pp. Twardawa Ignacy, prezes, Grzonka Józef, zast. prezesa, Noskiewicz Piotr, sekretarz, Mazurek Tadeusz, zast. sekretarza i Seifert Otton, skarbnik.

Czernica (pow. Rybnik). Skład nowowybranego w dniu 22. V. br. przez walne zebranie M. Koła zarządu jest następujący: pp. Godoj Jan — prezes, Biskup Franciszek — zast. prezesa, Brzozanka Helena — skarbniczka, Figura Jan — zast. sekret. i Bugdol Karol — skarbnik.

Piece (pow. Rybnik). Na odbytem w dniu 29. V. br. walnym zebraniu M. Koła wybrano nowy zarząd, do którego weszli pp. Gutowski Tadeusz, jako prezes, Ludera jako zast. prezesa, Horlky, jako sekretarz, Freiwald jako zast. sekretarza i Langer jako skarbnik.

Łaziska Średnie (pow. Pszczyna). W dniu 29. V. br. odbyło się walne zebranie M. Koła, na którym wybrano następujący zarząd pp. Pasek Wł. — prezes, Brzakałik K. — zast. prezesa, Bober K. — sekretarz, Roleczek E. — zast. sekretarza i Pustowka Józef — skarbnik.

Radoszowy (pow. Rybnik). Skład nowo wybranego w dniu 4. VI. br. przez walne zebranie M. Koła zarządu jest następujący: pp. Musiol Józef — prezes, Sosna Jan — zast. prezesa, Głowka — sekretarz i Żywiołek — skarbnik.

Chełm Wielki (pow. Pszczyna). W dniu 10. VI. br. odbyło się walne zebranie M. Koła. W skład nowowybranego zarządu weszli pp. Morkisz jako prezes, Kaczmarczyk Józef jako zast. prezesa, Olech jako sekretarz i Badurowa jako skarbniczka.

Imielin (pow. Pszczyna). Na odbytem w dniu 12. VI. br. walnym zebraniu M. Koła, wybrano nowy zarząd, do którego weszli pp. Malorny Szczepan jako prezes, Koźlik Józef jako zast. prezesa, Pudełko Antoni jako sekretarz, Gniolka Aleksy jako zast. sekretarza i Klekot Jakób jako skarbnik.

Adamowice (pow. Rybnik). Skład nowowybranego w dniu 15. V. br. przez walne zebranie M. Koła zarządu jest następujący: pp. Kokot Wojciech — prezes, Krakowczyk Pius — zast. prezesa, Gruska Józef — sekretarz, Krakowczyk Piotr — zast. sekretarza i Święty Franciszek — skarbnik.

Wesoła (pow. Pszczyna). Na odbytem w dniu 29. V. br. walnem zebraniu M. Koła wybrano nowy zarząd, do którego weszli pp. Kita Tomasz jako prezes, Dyjas Ignacy — zast. prezesa, Szczyrba Jan — sekretarz, Piepszyk Ignacy — zast. sekretarza i Krzywoń Paweł — skarbnik.

Chudów (pow. Rybnik). Skład nowowybranego w dniu 26. V. br. przez walne zebranie M. Koła zarządu jest następujący: Kot — prezes, Solga — zast. prezesa, Stabon — sekretarz i Szoltysek — skarbnik.

Sadów (pow. Lubliniecki). W dniu 26. V. br. odbyło się walne zebranie Z. O. K. Z., na którym wybrano nowy zarząd M. Koła w następującym składzie: pp. Ligęza — prezes, Pawelczyk — sekretarz i Przybyła — skarbnik.

Świętochłowice. W dniu 29. V. br. odbyło się miesięczne zebranie M. Koła. Bardzo zajmujący i aktualny referat na temat „Ubezpieczenie pracowników umysłowych i ich świadczenia” wygłosił p. inż. Kaselbach z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Król-Hucie.

Kalety (pow. Lubliniec). W dniu 8. V. br. odbyło się walne zebranie Z. O. K. Z., na którym wybrano następujący zarząd M. Koła pp. Szóstek Edward — prezes, Ligoń Franciszek — zast. prezesa, Bąk Franciszek — skarbnik, Gwoździ Augustyn — sekretarz, Danek Józef — zast. sekretarza.

Koszęcin. Skład nowowybranego w dniu 8. V. br. przez walne zebranie M. Koła zarządu jest następujący: pp. Burzyński Kazimierz — prezes, Pietruszka Paweł — zast. prezesa, Sobota Karol — sekretarz, Śmigiel Władysław — zast. sekretarza, Ochman Józef — skarbnik.

Frydek-Gilowice. Na odbytem w dniu 5. V. br. walnem zebraniu Z. O. K. Z. wybrano nowy zarząd, w którego skład weszli pp. Swajdo Jakób jako prezes, Sitko Ludwik — zast. prezesa, Paszek Jan — zast. sekretarza, Morkisz Józef — skarbnik.

Bańgów (pow. Katowice). W dniu 3. V. br. odbyło się walne zebranie M. Koła, na którym wybrano nowy zarząd w następującym składzie: Piękoś Józef — prezes, Labryga Tom. sekretarz, Skrzek Paweł — skarbnik, Piątek Teodor — zast. prezesa, Więckowski Mieczysław, zast. sekretarza.

Poręba (pow. Pszczyna). Na odbytem w dniu 1. V. br. walnem zebraniu, wybrano nowy zarząd, do którego weszli pp. Fiedor jako prezes, Szendera Rudolf jako zast. prezesa, Pajac Józef jako sekretarz, Dobija jako zast. sekretarza i Mazur Jan jako skarbnik.

Rybna (pow. Tarn. Góry). Skład nowowybranego, w dniu 26. maja br. przez walne zebranie zarządu M. Koła jest następujący: pp. Sorychta Wilhelm jako prezes, Sacha Wilhelm jako zast. prezesa, Tracz Wiktor jako sekretarz i Jagoda Paweł jako skarbnik.

Krasowy (pow. Pszczyna). W dniu 22. V. br. odbyło się walne zebranie M. Koła, na którym wybrano następujący zarząd: pp. Pniok Alojzy — prezes, Zazakówny Paweł — zast. prezesa, Zychewicz Kazimierz — sekretarz, Stöcker Józef — zast. sekretarza, Zolna Augustyn — skarbnik.

Krzyżowice. W dniu 8. V. br. odbyło się przy udziale p. wicestarosty dra Riessa walne zebranie M. Koła. W skład nowowybranego zarządu weszli pp. Zbaniuszek Teodor jako prezes, Mazur Piotr jako zast. prezesa, Wojtek Piotr jako sekretarz, Wawracz Karol jako zast. sekretarza i Bogocz Franciszek jako skarbnik.

Pawonków. W dniu 25. V. br. odbyło się walne zebranie M. Koła, na którym wybrano następujący zarząd: pp. Dyla Emanuel — prezes, Czaja Jan — zast. prezesa, Jurczyk Stanisław — sekretarz, Berzowska Janina — zast. sekretarza, Berych Franciszek — skarbnik.

OKRĘG MAŁOPOLSKI:

Z życia organizacyjnego Z. O. K. Z.

Zakopane. Dnia 23. V. br. zawiązane zostało w Zakopanem Koło Miejsce Związku Obrony Kresów Zachodnich. W

zebraniu organizacyjnym wziął udział delegat Dyrekcji Okręgu Małopolskiego, wygłaszając referat o celach i metodach pracy Z. O. K. Z. Po dyskusji dokonano wyborów tymczasowego zarządu, który zajmie się przedewszystkiem stroną organizacyjną nowo utworzonej placówki.

Wieliczka. Staraniem Koła Z. O. K. Z. w Wieliczce odbył się w dniu 12. VI. br. na Rynku wielki wiec. W wiecu tym wzięły udział wszystkie organizacje, szkoły, obywatelstwo ze starostą dr. Wnękiem i burmistrzem Aywasem na czele. Przemówienie zasadnicze, poświęcone sprawie ciągłych wicherzeń niemieckich i skandalicznych stosunków gdańskich, wygłosił delegat Okr. Małopolskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich, Henryk Pachonński. P. Senator Sienko poruszył kwestję gospodarce Niemiec, a zarazem ich stosunek do Rosji bolszewickiej, z którą owiani duchem hitlerowców Niemcy utrzymują ścisłą współpracę, ostrzem swoim zwróconą przeciwko Polsce. Po jednogłośnie uchwaleniu rezolucji, orkiestra salin odegrała „Rotę” Konopnickiej, poczem rozwiązano wiec, który odbył się w bardzo poważnym i wzniosłym nastroju.

Mielec. Dnia 11. VI. br. odbyło się w Mielcu doroczne walne zebranie Koła Miejsce Z. O. K. Z. Sprawozdanie z działalności za r. 1931 złożył przewodniczący p. starosta Balicki. Koło brało udział w „Miesiącu Propagandy Śląska”, urządziło cykl odczytów, które cieszyły się bardzo dużym powodzeniem. Koło przyjęło na własny koszt 32 dzieci śląskich w m-cu lipcu 1931 r., a w sierpniu wysłało 5 dzieci z Mielca do Rabki na koszt Centrali. Po sprawdzeniu rachunków i stanu kasy przez komisję rewizyjną, która znalazła je w zupełnym porządku, udzielono ustępującemu zarządowi pokwitowania. Do nowego zarządu wybrano jednogłośnie na przewodniczącego p. starostę Marjana Balickiego (ponownie), na wiceprzewodn. — p. Jadwigę Kosińską, sekretarza — p. Teofila Gumińskiego, skarbnika — p. Jana Wanatowicza, Delegatem na zjazd okręgowy wybrano p. T. Gumińskiego. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: insp. szk. Julian Pawłowicz i Jan Ślusarek. Po zatwierdzeniu preliminarza na r. przyszły zebrani postanowili przyjąć na kolonje letnie 30 dzieci śląskich oraz wystąpić z wnioskiem do Okręgu o umieszczenie częściowo bezpłatnie 15 dzieci z Mielcą na kolonji w Rabce.

Pilźno. Na ostatnim walnem zebraniu dokonano wyboru władz Koła, do których weszli: jako prezes — inż. Zygmunt Wojnarski, zast. prezesa — ks. Wurecki, sekretarz — p. Kowalska, zast. sekr. — p. inż. Karmonski, skarbnik — p. Radoniewicz, Koło w zeszłym roku przyjęło na kolonje letnie w Dulcownie 17 dziewcząt z Piekar i brało udział w „Miesiącu Propagandy Śląska”. W rb. mimo trudnej sytuacji gospodarczej i zlikwidowania powiatu w Pilźnie, Koło postanowiło przyjąć na kolonje letnie 25 dzieci.

OBWÓD LWOWSKI.

W dniu 17. IV. br. obradował we Lwowie zjazd Obwodu Lwowskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich. Przewodniczył prezes Koła Z. O. K. Z. w Rudkach p. dr. Kazimierz Flis. Obecni byli delegaci Kół Z. O. K. Z. we Lwowie i w Rudkach. Po złożeniu sprawozdań z działalności zarządu obwodu i zarządów Kół Miejsce we Lwowie i w Rudkach i po dyskusji, udzielono na wniosek komisji rewizyjnej ustępującemu zarządowi obwodowemu absolutorium i wyrażono uznanie za pełną poświęcenia dla Z. O. K. Z. pracę. Następnie wybrano nowe władze Obwodu w następującym składzie:

Zarząd: przewodniczący — inż. Stefan Daźwański; wiceprzewodniczący — Stefan Ciszewski; sekretarz — Ryszard Monsior; skarbnik — Wacława Książkiewiczowa; członkowie zarządu: dr. Kazimierz Flis, dr. Jan Rogowski i dr. Władysław Smolka.

Delegaci na Zjazd Walny: inż. Stefan Daźwański, Helena Popielowa i dr. Kazimierz Flis; zastępcy Stefan Ciszewski, inż. Edward Łabno i Ryszard Monsior.

Komisja Rewizyjna: członkowie — Czesław Popiel, Edward Kostrzewski i Stanisław Królikiewicz; zastępcy — Mieczysław Nechay, Marjan Bercowski i Kazimierz Solczak.

Zjazd Obwodu Lwowskiego wykazał, że mimo ciężkich czasów dzięki sprężystej organizacji i ofiarności miejscowych członków, praca Z. O. K. Z. na tym terenie posuwa się stale naprzód i ma jaknajlepsze widoki co do rozwoju na przyszłość.

OBWÓD ŁÓDZKI.

W dniu 9. V. br. odbyło się konstytucyjne posiedzenie Komitetu Obchodu 10-lecia przyłączenia Śląska do Polski. Honorowy protektorat nad obchodem objęli: p. wojewoda m. Łodzi B. Ziemiński i Kurator J. Gądomski. W skład Komitetu Wykonawczego weszli: pp. dr. E. Samborski — prezes, L. Sumiński — I. vice-prezes, mjr. Wielozierski — II. vice-prezes, inż. Wagner — III. vice-prezes, J. Pogonowski — IV. vice-prezes, dyr. E. Kukulak — skarbnik, mgr. B. Podrygalski i H. Weber — sekretarz.

Pozatem ukonstytuowały się poszczególne sekcje Komitetu: Sekcja Propagandowa: pp. dyr. R. Bromirski, red. Rachalewski, mjr. T. Hoszard, W. Śmigłkiewicz, A. Kotynia, O. Kotula, H. Nowicka, Borowski, nac. L. Chwalbiński, sędzia H. Konarzowski. Sekcja Gospodarcza: pp. St. Lewkowicz, Stolarski, Piątkowski, Mackiewicz, Kralkowski, K. Hoffmanowa, insp. Niedzielski, Podulka, pos. L. Waszkiewicz, dyr. J. Wolczyński, nac. S. Najder, nac. Lutomski, Szulc, ks. Kwarto.

W dniu 12. V. br. bawili w Łodzi: delegat Dyrekcji Z. O. K. Z. z Warszawy p. Mieczysław Zaleski oraz p. Czesław Zagórski, którzy omówili z p. Heleną Nowicką, przewodniczącą Łódzkiego Wojewódzkiego Komitetu Kolonij Letnich, oraz z p. dr. Erazmem Samborskim, prezesem Zarządu Obwodu Łódzkiego Z. O. K. Z., całokształt spraw kolonijnych i organizacyjnych. Wieczorem tegoż dnia, odbyło się pod przewodnictwem p. dr. Samborskiego posiedzenie prezydium Komitetu Obchodu 10-lecia przyłączenia Śląska do Polski. W posiedzeniu wziął udział z ramienia Okręgu Środkowego Z. O. K. Z. p. Czesław Zagórski.

W dniu 29. V. br. odbyła się w lokalu Obwodu Łódzkiego Z. O. K. Z. (Łódź, ul. Prez. Narutowicza 58) konferencja prasowa z udziałem przedstawicieli miejscowej prasy.

Posiedzenie zajął dr. E. Samborski, omawiając całokształt stosunków, panujących na terenie W. M. Gdańska. Na skutek teroru band hitlerowskich Z. O. K. Z. postanowił ogłosić bojkot W. M. Gdańska.

Obecni przedstawiciele prasy łódzkiej przyrzekli poparcie w formie umieszczania na łamach swych pism apelów, komunikatów odezwy Związku itp. w tej sprawie.

*

Dnia 12 czerwca odbył się w Łodzi Zjazd Obwodu Z. O. K. Z. przy udziale delegata Dyrekcji p. Zaleskiego. Referat sprawozdawczy wygłosił p. prezes dr. Samborski, sprawozdanie zaś finansowe złożył skarbnik zarządu p. dyr. Kukulak. W dyskusji podniesiono konieczność wydatnego zajęcia się organizacją prowincji i przyjęto wnioski zalecające nowemu zarządowi szczególne zajęcie się tą sprawą. Pozatem omawiano aktualne wydarzenia na terenie Gdańska, w związku z podjętą przez Z. O. K. Z. akcją bojkotową. P. prezes Samborski poinformował zebranych o przygotowaniach, poczynionych do walnego zjazdu Legionu Śląskiego, który ma się odbyć w Łodzi 19 czerwca przy wybitnym współdziałaniu organizacyjnym Z. O. K. Z. Po uchwaleniu absolutorjum ustępującemu zarządowi powołano nowy zarząd w składzie pp.: dr. Samborski, dyr. Kukulak, nac. Chwalbiński, Hoffmanowa, Nowicka, Podrygalski, Szubert, oraz komisję rewizyjną w składzie pp.: Jędrzycki, Szulc, ks. Szymanowski.

Postanowiono, że nonowybrany zarząd pełnić będzie funkcje tymczasowo do czasu zwołania nowego zjazdu Obwodu na jesieni b. r., a to ze względu na mały udział prowincji w odbywającym się zjeździe.

OBWÓD BIAŁOSTOCKI.

W mies. maju br. na terenie Obwodu Białostockiego Z. O. K. Z. wygłoszone zostały następujące odczyty:

1. Czerwin, powiat ostrołęcki, prelegent Jan Rejff, na temat „Prusy Wschodnie a Polska“, osób obecnych 500, nastrój b. uroczysty.
2. Suwałki, powiat suwalski, prelegent p. Baczewski, na temat „Gdańsk a Polska“, osób obecnych 260.
3. Radziwiłłów, powiat szczuciński, prelegent Hieronim Ławnicki, na temat „Gdańsk a Polska“, osób obecnych 102.
4. Goworowo, pow. ostrołęcki, prelegent Jan Rejff, na temat „Prusy Wschodnie a Polska“, osób obecnych około 500, nastrój podniosły.
5. Zawady, pow. Ostrołęka, prelegent Jan Rejff, na temat „Prusy Wschodnie a Polska“, osób obecnych 300, nastrój uroczysty.

Akcja odczytowa

Manifestacje i zebrania organizowane w związku z „Miesiącem Śląska“ i „Bojkotem Gdańska“

Komunikat Prasowy Związku Obrony Kresów Zachodnich w Katowicach z dnia 21-go lipca 1932 r.

132 miejscowości górnośląskich bojkotuje towary gdańskie.

Na Śląsku Górnym społeczeństwo polskie w 92 miejscowościach opowiedziało się jednomyślnie za bojkotem letników i uzdrowisk gdańskich, przeciwko wyjazdom wycieczek polskich do Gdańska i za powstrzymaniem się od zakupu towarów firm gdańskich.

Akcja bojkotu nie zamknęła się w granicach tej imponującej swymi rozmiarami liczby. Ostatnie dni lipca przyniosły dalszy rozrost akcji, która objęła 40 nowych miejscowości, a wśród pomniejszych gmin również miasta Cieszyn i Lubliniec. Na

terenie Cieszyna imieniem społeczeństwa bojkot zadeklarowały Z. O. K. Z., Związek Samodzielnych Rzemieślników i Przemysłowców, Inwalidzi Wojenni, weterani, związek powstańców śląskich oraz rezerwiści i b. wojskowi. Na terenie Lublina akcję bojkotu Gdańska proklamowały Z. O. K. Z., Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Żeńskiej, Harcerstwo, Stowarzyszenie Polek, Związek b. Marynarzy, Powstańcy, Towarzystwo Polek, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej Męskiej, Pracownicy Poczty, Inwalidzi Wojenni, Straż Pożarna, Uchodźcy, Towarzystwo Robotnicze pod opieką św. Józefa, Towarzystwo Samodzielnych Kupców i Klub Sportowy „Polonia“.

Pozatem, bez względu na różnicę przekonań politycznych, opowiedziało się za bojkotem Gdańska społeczeństwo powiatu katowickiego w gminach: Bytków, Kłodnica i Welnowiec, z powiatu tarnogórskiego: Sucha Góra, Kozłowa Góra i Repty Nowe, z powiatu rybnickiego: Świerklane Góry, Jankowice, Ko-

koszyce, Czernica, Radlin, Biertułtowy, Skrzyszów, Łaziska, Łysik i Paniowy; w powiecie pszczyńskim: Poręba, Świętowski, Podlesie, Jankowice i Mokre, pozatem w powiecie świętochłowickim: Godula, a w powiecie cieszyńskim Strumię.

Również i żydzi bojkotują Gdańsk.

Niepoczytalne wybryki hit'erowców gdańskich spotkały się nie tylko z jednomyślnym odruchem protestów i oburzenia całego społeczeństwa polskiego, lecz również zostały potępione przez poważnie myślący odłam społeczeństwa żydowskiego w Polsce. Poniżej zamieszczamy treść odezwy wydanej do „Obywateli Żydów” przez jedną z poważnych organizacji grupującej kulturalne i wpływowe elementy z pośród społeczeństwa żydowskiego w Polsce.

„Związek Żydów b. Uczestników Wojny i Walk o Niepodległość Polski uważa za swój moralny obowiązek zwrócić się do Was, Obywatela, z gorącym wezwaniem:

nie wyjeżdżajcie tego lata do Sopot, powstrzymajcie się od odwiedzin i pobytu w miejscowościach, położonych na obszarze Wolnego Miasta Gdańska.

W Gdańsku szerzy się rozwydrzony nacjonalizm, rozbrzmiewają hasła szowinizmu wprost zoologicznego. Imperjalizm i nacjonalizm niemiecki nastawiony wręcz wrogo wobec państwowości polskiej, kohorty Hitlera, zachowujące się prowokująco wobec Polski i popełniające gwałty i nadużycia wobec Żydów, zarówno obywateli Polski, jak i Wolnego Miasta, ku najwyższemu zdumieniu całego cywilizowanego świata zyskują posłuch wśród części ludności niemieckiej w. m. Gdańska, które jako pozostające pod protektorem Ligi Narodów, winno by dawać dowód przyjaźni i pokoju.

W tych warunkach jest naszym bezwzględny obowiązek zaprotestować przeciwko tym haniebnym gwałtom i prowokacjom szowinistów gdańskich przez całkowity bojkot uzdrowisk Wolnego Miasta“.

Szkodliwa i podejrzana akcja pensjonatów polskich(?) w Sopotach.

Poprowadzona zdecydowanie akcja gospodarczego ostrzeżenia Gdańska przed nieuniknionymi skutkami jego przeciwpolskiego szachu została solidarnie i jednolicie podchwyczona przez całe społeczeństwo Polski. We wszystkich większych miastach odbywają się wiece i manifestacje, proklamujące, aż do odwołania, powstrzymanie wszelkiego dopływu polskich pieniędzy do Gdańska. W rezultacie wywołało to bardzo poważne zaniepokojenie zainteresowanych czynników, chęć przeciwdziałania i załamania tej akcji.

Na terenie Sopot przejawiało się to, między innymi, w charakterystycznej próbie odwołania się do polskiego sentymentu narodowego. Korzystając z istnienia kilku polskich, lub pół polskich pensjonatów, skłoniono je do poprowadzenia akcji dywersyjnej, przejawiającej się w szerokim rozsyłaniu ulotek reklamowych, nawołujących do masowego przyjazdu do Sopot, rzekomo dla ratowania zagrożonego polskiego stanu posiadania.

Nie chcemy tutaj występować w sposób szczególnie os.ry. Nie chcemy również zastanawiać się, czy istnie wszystkie podpisane pod rozsyłanym listem „pensjonaty polskie” są tak polskie, jak to głoszą. Pragniemy jednak zwrócić uwagę na jeden fakt, iż rozsyłany w wielkich ilościach druk nie może być uważany za nic innego, jak tylko za zwykłą reklamę. Sopot (w części jest on przedrukiem publikowanych prospektów sopockich), przytem reklamą, nie licząc się ani ze stanem faktycznym, ani z interesami polskimi w Gdańsku. Dość przytoczyć wstępne zaraz twierdzenie, wysławiające magistrat sopocki za to, iż rzekomo „utrzymuje szkołę i ochronę polską” i porównać to z istotnym stanem rzeczy. Ani magistrat sopocki, ani żaden z czynników oficjalnych gdańskich nie utrzymuje żadnej polskiej ochronki. Podobnie nie odpowiada prawdzie twierdzenie o istnieniu szkoły polskiej, utrzymywanej przez magistrat so-

pocki. Szkoły takiej niema. Obietnice, dane w związku z zawartymi z Polską umowami, są zrealizowane tylko częściowo, w postaci prowadzenia przy szkole niemieckiej z klas polskich, przyczem klasy te są upośledzone pod każdym względem w porównaniu z odpowiednimi klasami niemieckimi.

Nie będziemy zatrzymywali się dłużej nad analizą innych twierdzeń omawianej ulotki. Są one podobnie nieściste i rzucają podobnie charakterystyczne światło na akcję, prowadzoną pod egidą „polskich pensjonatów”, a będącą jedną z wielu prób dotarcia do społeczeństwa polskiego z reklamą osławionego letniska sopockiego, niegdyś tylko gniazda wyzysku i hazardu, dzisiaj również i gniazda hitlerowskiego ruchu.

Reklama ta jednak musi pozostać bez rezultatu. W grę wchodzi sprawy i interesy zbyt poważne, by akcja miała być załamywana przez sprytnie podsunęty i wyzyskany motyw narodowego sentymentu w stosunku do kilku polskich pensjonatów w Sopotach.

Akcja odczytowa na terenie Warszawy.

W miesiącu maju odbyły się na terenie Warszawy następujące odczyty:

1) 6 maja — zebranie odczytowe dla członków Koła Warszawskiego Z. O. K. Z., prelegent p. inż. G. Sippko, na temat „Odrębność gospodarcza równiny polskiej wśród europejskich równin pomorskich”, osób obecnych kilkadziesiąt.

2) 13 maja — zebranie odczytowe dla członków Koła Warszawskiego Z. O. K. Z., prelegent p. dyr. St. J. Paprocki, na temat „Cele niemieckiej polityki mniejszościowej”, osób obecnych kilkadziesiąt.

3) 24 maja — zebranie odczytowe w Kasynie Podoficerskim 36 pp. Legii Akademickiej, prelegent p. red. Antoni Plutyński, na temat „Gospodarcze znaczenie Prus Wschodnich”, osób obecnych kilkadziesiąt.

Płock. Dnia 24. V. br. odbyło się w Płocku w sali starostwa walne zebranie Koła Płockiego Z. O. K. Z. Po złożeniu sprawozdania z działalności za rok ubiegły i po dyskusji nad sprawozdaniem zabrał głos delegat z Warszawy p. Czesław Zagórski, który omówił aktualne sprawy organizacyjne. Następnie odbyły się wybory nowych władz Koła. Do zarządu zostali wybrani: p. R. Borszewski — przewodniczący, p. J. Zielińska — sekretarz, sędzia Zieliński — skarbnik, pp. mec. Balińska, prezes Łuniński, inż. Woyno i R. Zochowski — członkowie zarządu. Komisję rewizyjną wybrano w składzie: pp. dyr. Wróbel, rejent Dyakowski, rejent Pawłowski.

Mińsk Mazowiecki. W dniu 24. V. br. odbyło się walne zebranie Koła Miejsowego Z. O. K. Z. w Mińsku Mazowieckim. Po złożeniu sprawozdania przez ustępujący zarząd, delegat z Warszawy p. inż. Antoni Kamiński wygłosił odczyt na temat „Gdańsk a Polska”. Po dyskusji nad sprawozdaniem wybrano nowe władze Koła i w końcu omówiono sprawę tegorocznej akcji kolonij letnich. Koło w Mińsku Mazowieckim organizuje w r. bieżącym kolonję dla 15 dzieci polskich z Niemiec.

Zychlin. W dniu 28 V. br. odbyło się walne zebranie Koła Miejsowego Z. O. K. Z. w Zychlinie. Po złożeniu sprawozdania przez ustępujący zarząd Koła, delegat zarządu Okręgu Środkowego Z. O. K. Z. p. inż. Antoni Kamiński z Warszawy wygłosił odczyt na temat „Prusy Wschodnie a Polska”, poczem odbyły się wybory nowych władz Koła. Na zakończenie omówiono aktualne sprawy organizacyjne.

Krośniewice. W dniu 4. VI. br. odbyło się w Krośniewicach walne zebranie Koła Miejsowego Z. O. K. Z. Przewodniczył p. Antoni Jaworski. Po złożeniu sprawozdania przez ustępujący zarząd Koła dłuższą prelekcję na temat „Niemieckie tendencje rewizjonistyczne” wygłosił delegat zarządu Okręgu Środkowego Z. O. K. Z. z Warszawy p. Czesław Zagórski. Następnie wybrano nowe władze Koła w składzie: Murzynowski Józef — prezes, p. Tarasiewicz Marja — zast. prezesa, p. Wargocki Stanisław — sekretarz, inż. Szczygłowski Wiktor i p. Kaczorowski Julian — członkowie zarządu. Do komisji rewizyjnej weszli: p. Arnold Jan, p. Pawłowski Jan,

p. Matyszewski Zygmunt. Na zakończenie omówiono aktualne sprawy organizacyjne.

Hajnówka. Dnia 8. VII. 1932 r. odbył się wiec protestacyjny przeciw zakusom niemieckim na granice Rzeczypospolitej przy udziale przeszło 1.000 osób wszystkich warstw społeczeństwa, którzy po wygłoszonych kilku przemówieniach powzięli odpowiednią rezolucję.

Białowieża. Dnia 17. VII. 1932 r. odbył się wiec protestacyjny przeciw zakusom niemieckim na granice Rzeczypospolitej przy udziale ponad 2.000 osób wszystkich warstw społeczeństwa, którzy po wygłoszonych kilku przemówieniach uchwalili następującą rezolucję: „Zebrani na wiecu w dniu 17. VII. mieszkańcy osady Białowieża protestują przeciwko coraz częstszemu zakusom wojującego nacjonalizmu niemieckiego na nasze granice i ziemie rdzennie polskie i ślubują, że w razie potrzeby, na każdy zew Rzeczypospolitej, staną wszyscy razem, jak jeden mąż, w obronie całości naszej Ojczyzny”.

Treść rezolucji po uchwaleniu przesłano w drodze telegraficznej Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Zjazd Związku Młodzieży Wiejskiej woj. Warszawskiego.

W niedzielę, dnia 29 V. br. obradował w Warszawie szósty Walny Zjazd Związku Młodzieży Wiejskiej woj. warszawskiego, który między innymi powziął następujące uchwały:

1) Zjazd Związku Młodzieży Wiejskiej woj. Warszawskiego, potępiając zakusy niemieckie na polskie Pomorze i Górny Śląsk, stwierdza, że zarówno Pomorze jak i Śląsk to nasze ziemie rodzinne i dlatego wszelkie zamysły i ataki, zmierzające do odebrania nam tych ziem, gotowi jesteśmy odeprzeć nawet za cenę naszej młodej krwi.

2) Zjazd apeluje do poszczególnych Kół, by tegoroczną akcją wycieczkową objętą została przedewszystkiem ziemia pomorska celem podkreślenia nierozzerwalnych więzów, łączących Pomorze z resztą Macierzy.

3) Gdańsk stał się od pewnego czasu siedliskiem rozwodrzonych band hitlerowskich, występujących zdecydowanie wrogo wobec wszystkiego, co polskie. Wszelkie próby łagodnego traktowania Gdańska przez Polskę rozzuchalają tylko miejscowych szowinistów niemieckich, którzy uważają to za naszą słabość.

W tych warunkach szósty walny zjazd Związku Młodzieży Wiejskiej woj. warszawskiego zwraca się do Rządu Rzeczypospolitej z apelem o stosowanie wobec Gdańska zdecydowanej polityki, któraby zabezpieczyła żywotne interesy polskie na tym terenie.

4) Zjazd przesyła ludności polskiej w Niemczech, a zwłaszcza rodakom zamieszkałym na swych ojcowiznach na ziemiach niewyzwolonych Mazowsza Pruskiego, Warmji, Powiśla, Pogranicza Złotowskiego i Śląska Opolskiego wyrazy braterskiego pozdrowienia, otuchy i zachęty, by wytrwali w swych ciężkich zmaganiach z napierającą od zachodu brutalną falą germańską.

Spółeczeństwo w Katowicach - Brynowie przeciwko prowokacjom niemieckim.

Zebrani w dniu 5. czerwca 1932 r. przedstawiciele społeczeństwa i członkowie Koła Miejsowego Związku Obrony Kresów Zachodnich w Katowicach-Brynowie powzięli szereg rezolucji, protestujących przeciwko prowokacjom, których rozzuchalona niemiecka bezkarnie dopuszcza się względem Narodu i Państwa Polskiego. Rezolucje te brzmią jak następuje:

1) Zebrani zwracają się z apelem do władz polskich o zlikwidowanie berlińskiej ekspozytury „Kattowitzer Zeitung” w Katowicach, oraz o wytoczenie tejże dochodzeń sądowych o zdradę stanu za artykuł, nawołujący do oderwania części terytorjum Państwa Polskiego na rzecz Niemiec.

Zebrani uważają powyższe oświadczenie „Katt. Zeitung” za prowokację i obrazę uczuć narodowych, zaznaczając, że niecierpliwość społeczeństwa polskiego doprowadzona została do

ostateczności, a konsekwensje podobnej prowokacji mogą się dać odczuć w niedługim czasie na winowajcach.

2) Zebrani protestują z oburzeniem przeciwko wszelkiego rodzaju zakusom, przedsięwziętym w ostatnich czasach na granice Rzplitej Polskiej a specjalnie na granice Śląska i Pomorza.

3) Zebrani protestują przeciw nacjonalistycznej polityce Wolnego Miasta Gdańska i apelują do ogółu społeczeństwa polskiego, ażeby konsekwentnie bojkotowało wszystko, co ma łączność z Gdańskiem, w pierwszym rzędzie towar i wyroby gdańskie.

4) Zebrani potępiają terror wyborczy, stosowany przez naszych sąsiadów zachodnich wobec naszych braci z za kordonu podczas ostatnich wyborów do sejmu pruskiego.

Spółeczeństwo m. Katowic przeciwko prowokacjom niemieckim.

W środę 8. czerwca 1932 r. odbyło się w Katowicach z inicjatywy Zarządu Okręgu Śląskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich zebranie przedstawicieli centralnych zarządów organizacji i stowarzyszeń społecznych celem zajęcia stanowiska w sprawie bojkotu Gdańska, zamachów na nasze granice zachodnie oraz prowokacji „Kattowitzer Zeitung”. Zebranie, na które przybyło około 200 reprezentantów organizacji, zajął prezes zarządu p. dr. Nowak, poczem p. Kudlicki wygłosił dłuższy referat, uzasadniając konieczność protestu przeciwko zamachom na ziemie zachodnie, jak również konieczność przeprowadzenia bojkotu Gdańska. Po dyskusji, w czasie której zabierali głos pp. poseł Wieczorek, Bajdur, redaktor Masztalarz, redaktor Rumun, Kawula, radca Raszke, sędzia Grabski, Niemczyk, inż. Wiszniewski, radca Kowalczyk i inni uchwalono jednomyślnie rezolucję.

Rezolucję tę zaakceptowały natychmiast następujące organizacje: Liga Morska i Kolonjalna — Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy R. P. — Polski Biały Krzyż — Polskie Towarzystwo Geograficzne — Polskie Zorganizowane Ogrodnictwo Działkowe i Domowe — Polski Związek Samodzielnych Towarzystw Kupieckich — Rodzina Wojskowa — Śląski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego — Śląski Związek Muzyków Pedagogów — Stowarzyszenie Chrzest. Narod. Naucz. Szkół Powst. woj. śląskiego — Stowarzyszenie Inżynierów i Techników woj. śląskiego — Stowarzyszenie Kupców Górnego Śląska — Stowarzyszenie Polskich Inżynierów Górniczych i Hutniczych — Towarzystwo Czytelni Ludowych — Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe „Nasza Czytelnia” — Towarzystwo Polek — Towarzystwo Szerzenia Wiedzy Handlowej — Zjednoczenie Kolejowców Polskich — Zrzeszenie Ogrodników Polaków — Związek Artystyczno-Literacki — Związek Legionistów Polskich — Związek Inwalidów Wojennych R. P. — Związek Inwalidów Górniczych i Hutniczych Wdów i Sierot Woj. Śląskiego — Związek Młodzieży Polskiej — Związek Nauczycielstwa Polskiego — Związek Nauczycielstwa Szkół Zawodowych — Związek Niższych Funkcjonariuszy Państwowych R. P. — Związek Polskich Towarzystw Mando'inowych — Związek B. Politycznych Więźniów Narodowych na Woj. Śląskie — Związek Poszkodowanych Uchodźców Śląskich — Związek Powstańców Śląskich — Związek Rezerwistów — Związek Śląskich Kół Śpiących — Związek Strzelecki — Związek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” — Związek Zawodowych Muzyków R. P. — Związek Związków Zawodowych.

Pozatem Narodowa Partja Robotnicza, Zjednoczenie Zawodowe Polskie, Związek Hallerczyków i Narodowa Organizacja Kobiet rezolucji tej ze względów formalnych nie podpisały, oświadczając jednakże, że z treścią jej i akcją, podjętą przez Związek Obrony Kresów Zachodnich, całkowicie solidaryzują.

W dyskusji zwracano uwagę na praktyczne sposoby przeprowadzenia bojkotu oraz wskazywano środki czynnego zareagowania na prowokację „Katt. Zeitung”. W szczególności podniesiono konieczność bezwzględnego bojkotu księgarni „Kattowitzer Zeitung” oraz walki z czytelnictwem gazet niemieckich przez społeczeństwo polskie na Śląsku. W rezultacie uchwalono, że Związek Obrony Kresów Zachodnich zwoła na terenie całego Województwa analogiczne zebrania lokalnych organizacji dla uchwalenia protestu. Wszystkie towarzystwa danej miejscowości tworzą komitet, który czuwać będzie nad praktycznym przeprowadzeniem bojkotu.

Dębica. Koło Z. O. K. Z. w Dębicy przeprowadziło u siebie „Miesiąc Propagandy Śląska“, współpracowało w pracy T. S. L. oraz urządziło odczyt na temat stosunku Polski do Prus Wschodnich, na który przybyło około 300 uczestników. Koło, przeżywając trudności, związane ze zmianą niektórych członków Zarządu, nie mogło w należyty sposób rozwinąć swojej działalności.

Kraków. W dniu 19. VI. br. Koło Związku Obrony Kresów Zachodnich oraz Koło Pań Tow. Szkoły Ludowej urządziło w Złotej Sali Domu Katolickiego uroczystą Akademię Śląską ku uczczeniu 10-tej rocznicy objęcia dzielnicy śląskiej przez Rzeczpospolitą. Po odegraniu Poloneza Karasia przez orkiestrę Związku Młodzieży Rękodzielniczej i Przemysłowej przemówił p. H. Pachonński, poczem nastąpiły produkcje wokalne i muzyczne w wykonaniu p. Ady Pichlowej, p. N. Jakubowskiej, przy akompaniamencie prof. Geigera i prof. Koniora; chór im. Moniuszki odśpiewał kilka pieśni, a na zakończenie orkiestra odegrała „Boże coś Polskę“. Zebrana publiczność szczególnie owację zgłosiła p. Adzie Pichlowej, solistce opery kałowieckiej, która w r. 1929 padła ofiarą brutalnych napadów bojówki niemieckiej podczas znanego incydentu w Opolu. Na uroczystość przybyli z oficjalnych sfer: ks. metropolita Adam Sapieha, w zast. wojewody nac. wydz. p. Zółkiewicz, w im. miasta radny p. dr. Flach, rektor U. J. ks. dr. K. Michalski, nowo wybrany rektor U. J. prof. dr. S. Kutrzeba, i inni.

Kraków. Z inicjatywy Związku Obrony Kresów Zachodnich w niedzielę, 26. VI. br., odbyła się w Krakowie wielka manifestacja przeciwko systematycznym napadom niemieckim na całość naszych granic i nieustannym prowokacjom hitlerowców, którzy prawdziwe orgie wyprawiają przeciw Polsce na terenie Gdańska. O godz. 12-tej z Placu Jabłonowskich rozwinął się imponujący pochód, który przeszedł ul. św. Anny, zatrzymał się przed pomnikiem Mickiewicza. Na czele kroczyła orkiestra pracowników tramwajowych, za nią postępowało przedstawicielstwo sejmowe oraz członkowie Zarządu Okręgowego Związku Obrony Kresów Zachodnich. Obecni byli senatorowie Perzyński, Sienko oraz Rolle — prezes Okr. Małopolskiego Z. O. K. Z. Dalej postępowała reprezentacja Syndyka i Dziennikarzy krakowskich w osobach p. prezesa dr. Flacha, wiceprezesa dr. Kordysa i red. Śmiechowskiego. Następnie kroczyły delegacje Związku Sybiraków, Rodziny Wojskowej, Legji Mocarstwowej, Związku Legionistów, szeregi Oddz. Związku Strzeleckiego, Stow. Rezerwistów i b. wojskowych, T-wa Kurkowego, Legja i Zw. Inwalidów wojennych, Zw. Drużyn konduktorskich, reprezentacja Polskiego Białego Krzyża. W pochodzie brały udział 4 orkiestry (Zw. Pracowników tramwajowych, orkiestra kolejarzy, pocztowców i Stowarzyszenia Młodzieży Rękodzielniczej i Przemysłowej).

Po zagajeniu zgromadzenia pod pomnikiem Mickiewicza, zabrał głos imieniem miasta p. wiceprezydent dr. Stanisław Kliński. Mówca podkreślił błędy popełniane wobec Niemców w r. 1918. Błędy te popełnialiśmy również przez cały szereg stuleci, jak tego przykładem było niewyzyskanie zwycięstwa grunwaldzkiego. Polska jest symbolem pokoju, gdyby jednak hydra odwetu rzuciła się na całość naszego terytorium, wówczas naród nasz pokazałby światu, że godnie narać odierać potrafi i że umie odcinać odradzające się wciąż żądla niemieckiej zaborczości wobec sąsiadów.

Po odśpiewaniu „Roty“ pochód ul. Florjańską ruszył pod pomnik Grunwaldzki, gdzie przemówił do zebranych p. senator Sienko, poruszając specjalnie kwestję gdańską i nawołując do bojkotu szowinistycznych Niemców gdańskich, a w szczególności do bojkotu ekonomicznego. Podkreślić należy wielkie zainteresowanie publiczności ulotkami Związku O. K. Z., nawołującymi do bojkotu towarów gdańskich. Wśród głębokiej ciszy senator Rolle odczytał rezolucję, przyjętą z entuzjazmem przez zebrane rzesze publiczności.

Przy dźwiękach orkiestr pochód udał się pod gmach województwa, gdzie delegacja, złożona z członków zarządu okręgu i Koła Z. O. K. Z., p. senatorów Sienki i Perzyńskiego, oraz przedstawicieli obywatelstwa krakowskiego wręczyła uchwaloną rezolucję Panu Wojewodzie. P. Wojewoda oświadczył, że rezolucję tę przedstawi władzom centralnym i podziękował społeczeństwu, które w sposób tak solidarny zmanifestowało przeciwko nieustannym napadom na całość naszych granic. Słowa P. Wojewody powtórzył z balkonu do zebranych p. senator Rolle, którzy przyjęli je burzą oklasków. Odegraniem hymnu

narodowego zakończono w spokoju i powadze tę wielką uroczystość, która zgromadziła kilkanaście tysięcy osób.

Trzebina. W sobotę, dn. 18. VI. br. odbył się wiec manifestacyjny przeciw Gdańskowi i zakusom niemieckim. O godz. 7-mej wieczór, przy świetle niesionych pochodni, wyruszył pochód, złożony z wszystkich organizacji, związków, członków Rady miejskiej i publiczności z boiska T-wa Gimn. „Sokół“. Przez ulice, udekorowane flagami o barwach państwowych, przeciągnął pochód do Rynku, gdzie wygłosił mowę o tendencjach rewizjonistycznych Niemiec i stanowisku Gdańska wobec Polski p. Stefan Mleczko, naucz. szkoły powsz. Po przemówieniu uchwalono odpowiednią rezolucję, którą odesłano do starostwa w Chrzanowie. Mimo niepogody zgromadził się około półtoratysięczny tłum, aby zadokumentować swoje stanowisko względem Gdańska i tendencji rewizjonistycznych Niemiec.

Chrzanów. Dziesiątą rocznicę przyłączenia ziemi śląskiej do Rzeczypospolitej Polskiej obchodził bardzo uroczystie Chrzanów. Program uroczystości spoczywał w rękach i wykonaniu Komitetu organizacyjnego Koła Związku Obrony Kresów Zachodnich w Chrzanowie. W sobotę, 18. VI. br., ulicami miasta przeszedł imponujący capstrzyk. Następnie do licznie zgromadzonej na rynku publiczności przemówił uczestnik powstań śląskich p. Rudolf Świder, poczem publiczność w liczbie około 5.000 udała się pochodem na plac przed gimnazjum do urządzających tradycyjny biwak powstańców śląskich. W niedzielę 19. VI. br., bardzo wczesnym rankiem orkiestra Związku Młodzieży Polskiej odegrała pobudkę. Po nabożeństwie w kościele parafialnym przemówił na rynku do tłumnie zebranej publiczności poseł Gdula. — Z kolei pochód przedelfował przed przedstawicielami miejscowych władz i rozwiązał się na placu przed gimnazjum. W uroczystości brały udział m. in. Związek Legionistów, Zw. Powstańców Śląskich, Zw. Strzelecki i inne, przy współudziale licznych rzesz ludności Chrzanowa, Jaworzna i Trzebini.

Jędrzejów. Staraniem miejscowego Koła Z. O. K. Z. odbył się w Jędrzejowie, dn. 3. VII. br. w lokalu Straży Ogniowej wiec protestacyjny przeciwko zakusom rewizjonistycznym niemieckim i prześladowaniu ludności polskiej w Gdańsku. Przemówienie zasadnicze wygłosił p. dr. Ciałowicz. Obecnych było przeszło 400 osób.

Mielec. Prowadzona przez Związek Obrony Kresów Zachodnich akcja manifestacyjna przeciwko atakom nacjonalizmu niemieckiego i metodom postępowania władz gdańskich w stosunku do Polaków i Rzeczypospolitej, spotkała się z żywym zainteresowaniem na terenie powiatu mieleckiego. Z inicjatywy Koła Miejsowego Z. O. K. Z. w Mielcu po odbyciu konferencji porozumiewawczych z miejscowymi organizacjami społecznymi, politycznymi i gospodarczymi jak: z Pow. Radą B. B. W. R., Związkiem Strzeleckim, T-wem Gimn. „Sokół“, Okr. T-wem Rolniczym i t. p., zostały urządzone na terenie powiatu, dnia 10. VII. br. zgromadzenia manifestacyjne w Mielcu i w okolicznych wioskach. Zgromadzeń takich urządzono 6 — w Mielcu 2, przy obecności przeszło 500 osób, po jednym w Radomyślu, Wielkiem, (obecnych 500 osób), w Padwi Narodowej (obecnych 300 osób), w Borowej i Rzemieniu przy obecności w obu miejscowościach po 150 osób.

Dębica. Odczyt o Gdańsku w dniu 17. VII. br. wygłosił prof. St. Wiśniewski, prezes Koła Z. O. K. Z. w Dębicy. W sali Sokola zebrano się około 200 osób, ażeby usłyszeć odczyt, informujący o stosunkach nad brzegiem naszego Bałtyku, których rozwój z taką uwagą śledzi całe nasze społeczeństwo.

Jasło. Wykorzystując zainteresowanie wśród ludności obchodzeniem w dniu 31 lipca br. „Świętem Morza“, Koło ZOKZ. w Jasle przy współpracy Rady Powiatowej BBWR. i Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół“ urządziło manifestację celem wyrażenia łączności z prastarą ziemią pomorską. W przeddzień Święta Morza orkiestra Związku Kolejarzy wzięła udział w capstrzyku na ulicach miasta. Dnia 31. VII. br., po uroczystym nabożeństwie, prezes Koła ZOKZ. p. Kolbusz wygłosił odczyt o obecnych stosunkach w Gdańsku. Odczyt ten zgromadził około 300 osób ze wszystkich sfer społecznych powiatu i miasta. Po odczycie uchwalona została rezolucja, nawołująca do dalszego przeprowadzenia bojkotu ekonomicznego Gdańska. Również w tym dniu wysłany został odpowiedni telegram do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Miasto było bogato udekorowane fla-

gami narodowymi. Niezależnie od odczytu w Jasle urządzono w tym samym dniu obchody Święta Morza w Kołaczycach, Osieku i Dembowcu. Odczyty wygłosili członkowie Legionu Młodych z Jasła.

W Bukaczowcach odbyło się dnia 31. VII. br. zebranie manifestacyjne przeciw zakusom imperjalistycznym Gdańska. Zebrani wyrazili jaknajdalej idącą solidarność z akcją obrony Kresów Zachodnich oraz z akcją bojkotu gospodarczego Gdańska.

W Żywcu staraniem Koła ZOKZ. odbyła się dn. 31. lipca uroczysta manifestacja w sprawie bojkotu Gdańska, poświęconej „Świętem Morza”. W manifestacji wzięło udział około 1000 osób.

W Dębicy urządzono dn. 7 sierpnia br. wiec protestacyjny przeciwko zakusom rewizjonistycznym Niemiec. Przemówienia wygłosili Dyr. Markiewicz i p. Golec. W wiece brały udział wszystkie organizacje społeczne tamtejszego terenu. Obecnych 3000 osób.

W Dobczycach odbyła się dn. 7. VIII. br. podniosła manifestacja przeciwko wicherzom niemieckim oraz stosunkom, panującym w Gdańsku. Na program manifestacji, która odbyła się przy tłumnym udziale ludności Dobczyc i okolicy, złożyły się 2 przemówienia zasadnicze, 2 przemówienia p. mjr. Stefana Prica i Prezesa Koła ZOKZ. p. d-ra Kozłowskiego. Po nabożeństwie uformował się pochód, który przeddefiniował przed komitetem manifestacji i przedstawicielami władz miejscowych, Miejskowe kino „Sokół” wyświetlało przez kilka dni z rzędu specjalny film, poświęcony propagandzie naszego morza.

W Lubinie, pow. Biała Podlaska odbył się dnia 6 sierpnia 1932 r. wiec ludności z całej gminy, na którym 476 osób uchwaliło rezolucję, potępiającą nacjonalistyczno-imperjalistyczne stanowisko Gdańska.

W Skarżysku-Kamiennej odbył się obchód protestacyjny w dniu 7 sierpnia 1932 r., na którym obywatele miasta zaprotestowali jaknajkategoryczniej przeciwko zakusom niemieckim na całość Rzeczypospolitej i uchwaliли rezolucję, że będą bronić nienaruszalności granic polskich do ostatniej kropli krwi.

W mieście Narwi, pow. Bielsk Podl. odbył się w dniu 14. VIII. br. przy udziale 500 osób wiec protestacyjny w sprawie krzywd doznawanych przez Polskę w Wolnem Mieście Gdańsku. Zebrani w odpowiedniej rezolucji oświadczyli, że solidaryzują się z akcją samoobrony i bojkotu Gdańska, zainicjowaną przez Z. O. K. Z.

Nowy Bytom. Na odbytem w dniu 29. V br. miesięcznym zebraniu M. Koła uchwalono następującą rezolucję:

„Rozpoczęta, zwłaszcza w ostatnich miesiącach, wyteżona akcja polityki i prasy niemieckiej, zmierzająca do rewizji traktatów, a co waż. tem idzie i do oderwania od nas Pomorza, zmusza nas i całe społeczeństwo polskie do zajęcia zdecydowanego i mocnego stanowiska, wobec zaborczych zakusów i zbrodniczych dążeń niemieckich. W czasie kiedy wroga agitacja prasowa zatacza coraz szersze kręgi, brutalne i ohydne szykanowanie Polaków przez bandyckich siepaczy hitlerowskich, zmusza nas do wniesienia protestu i oświadczenia, że praw swoich do Gdańska i Pomorza bronić będziemy do ostatniej kropli krwi. Przysięgamy na prochy Nieznanego Żołnierza i ślubujemy wiernie i niezłomnie stać przy sztandarze Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej. Tak nam dopomóż Bóg!”

Nowy Bytom (pow. Świętochłowice). W dniu 24. VII. br. w pokoju związkowym hali gimnastycznej odbyło się miesięczne zebranie Miejskowego Koła Z. O. K. Z. w Nowym Bytomiu, któremu przewodniczył w zastępstwie nieobecnego prezesa Olszowskiego p. Kempny. Na zebraniu tem przewodniczący wygłosił referat p. t. „W rocznicę Grunwaldu”, wskazując, że hasła hitlerowców nie są niczem innem, jak tylko nową formą ideologii krzyżackiej. Następnie omawiano sprawę interwencji Miejskowego Koła Z. O. K. Z. w sprawie redukcji robotników-Polaków na hucie „Półkój” oraz sprawę bojkotu towarów gdańskich i wycieczek do Gdańska. Na zebraniu rozdawane były specjalne ulotki ze spisem towarów gdańskich, wydrukowane przez Z. O. K. Z. w Nowym Bytomiu własnym kosztem.

Kolonja Boera (pow. Pszczyna). W ostatnim dniu lipca br. odbyło się w Kolonji Boera miesięczne zebranie Miejskowego Koła Z. O. K. Z. pod przewodnictwem p. Ręki. Na zebraniu tem omówione zostały sprawy organizacyjne, sprawy kursu przeciwigazowego, poczem p. Franciszek Parcer wygłosił referat p. t. „Stosunek Gdańska do Polski.”

Kłodnica (pow. Katowice). W dniu 17. VII. br. odbyło się w Kłodnicy miesięczne zebranie Miejskowego Koła Z. O. K. Z., na którym p. prezes Emil Kwaśny wygłosił do członków i zebranych gości odczyt o ofensywie niemieckiej na Polskę i akcji bojkotu Gdańska. Po odczycie wywiązała się ożywiona dyskusja, w wyniku której przyjęte zostały jednomyślnie przez ogół następujące rezolucje:

1) Zebrani w dniu 17. VII. 1932 r. członkowie Z. O. K. Z. i przedstawiciele społeczeństwa polskiego w Kłodnicy przyjmują do wiadomości wykaz najważniejszych towarów gdańskich, sprzedawanych na Śląsku i przyrzekają, że dołożą wszelkich starań, aby przeprowadzić ich bojkot. Równocześnie żądają, by nazwiska łamiących ten bojkot były podawane do publicznej wiadomości za pomocą prasy.

2) Zebrani uroczystie manifestują przeciwko zakusom rewizjonistów niemieckich oraz przeciwko wykorzystywaniu Wolnego Miasta Gdańska dla akcji antypolskiej. Jednocześnie żądają zastosowania jaknajostrejszych represyj wobec pism niemieckich na Śląsku, tendencyjnie rozszerzających kłamstwa, szkodzące interesom polskim.

Chropaczów (pow. Świętochłowice). W ostatnich dniach odbyło się zebranie Miejskowego Koła Z. O. K. Z., na którym p. sekretarz Grzesik Franciszek wygłosił odczyt o stosunkach polsko-gdańskich. W dyskusji zabierali głos pp.: Duda, Dymek, Smandzik, Mierański, Hrabiega i Bartodziej. Szczególnie ostro potępiono ludzi, rozsiewających oszczerze plotki, jakoby z Polski do Niemiec uciekali ludzie, bo tam jest lepiej (!) oraz oświadczono, że prowokatorów, którzy będą takie pogłoski rozszerzać, społeczeństwo będzie oddawało w ręce władz bezpieczeństwa. Również wypowiedziano się przeciwko prowokacyjnym śpiewom młodzieży niemieckiej na ulicach Chropaczowa. Zebraniu przewodniczył prezes Koła Miejskowego Z. O. K. Z. p. Rymiorz.

Piotrowice (pow. Pszczyna). W niedzielę, dnia 17. VII. br. odbył się w Piotrowicach Śląskich wielki wiec publiczny w sprawie bojkotu Gdańska, zorganizowany staraniem Miejskowego Koła Z. O. K. Z. Na wiecu tym, w którym wzięło udział około 200 osób, stosowne przemówienie wygłosił p. mgr. Gajkiewicz z Katowic, poczem odbyła się ożywiona dyskusja, w wyniku której uchwalono jednomyślnie następującą rezolucję:

„Zebrani w dniu 17. VII. 1932 r. obywatele gminy Piotrowice na publicznym wiecu wyrażają swoje oburzenie wobec antypolskich wystąpień Gdańska, i uroczystie oświadczają, że tak długo będą bojkotować towary gdańskie, aż Gdańsk powróci do rozsądku i stanie się lojalny wobec Rzeczypospolitej Polskiej.”

Na wiecu przewodniczył prezes Miejskowego Koła Z. O. K. Z. p. Zielonka, który po odśpiewaniu przez zebranych „Roty” rozwiązał zebranie, zachęcając obywateli miejscowych do wstępowania w szeregi Z. O. K. Z.

Gierałtowiec (pow. Rybnik). Na ostatnim walnym zebraniu Miejskowego Koła Z. O. K. Z. członkowie Związku oraz przedstawiciele społeczeństwa uchwalili jednomyślnie następującą rezolucję:

1) W sprawie wypadków na terenie W. M. Gdańska zebrani łączą się całkowicie z wolą całego ludu polskiego, energicznie protestującego przeciwko nadużywaniu przez Gdańsk do brej woli Rzeczypospolitej.

2) Zebrani przyłączają się do wywodów ks. radcy Roboty i postanawiają popierać składy kupców Polaków-katolików, a zwalczać legalną drogą wszelki element antypolski, zarówno Niemców jak i żydów, którzy sprzedając często towar na wesele, krzywdzą gospodarczo ludność polską.

3) Zebrani apelują do Urzędu Skarbowego, by nie nakładano nadmiernych podatków na kupców Polaków na kre-

sach zachodnich, którzy spełniają ważną misję krzewienia polskości.

4) Zebrani wyrażają żal pod adresem Zarządu Kopalni w Knurowie, który niedość troskliwie załatwia sprawy górników Polaków.

5) W końcu zebrani postanawiają zwalczać robotę komunizmu, który szerzy zarazę międzynarodówki, szkodliwą dla narodu i państwa.

Wreszcie zebrani piętnują pożalowania godne wypadki w oberży p. Lehnicha, gdzie niedorośli hitlerowcy i komuniści rzucili się na policję, spełniającą w niesłychanie ciężkich warunkach swe obowiązki służby bezpieczeństwa.

Knurów (pow. Rybnik). Na ostatnim zebraniu Miejsowego Koła Z. O. K. Z. w Knurowie w dniu 29. VI. br. uchwalono następującą rezolucję:

„Związek Obrony Kresów Zachodnich, Koło Knurów, zaniepokojony ciąglem oblatywaniem granicy przez samoloty niemieckie oraz naruszeniem granicy i przelatywaniem nad polskim terytorjum, domaga się kategorycznej interwencji ze strony władz, aby tym ciąglem prowokacjom położyć kres. Prowokacje te z jednej strony niepokoją ludność polską, a z drugiej strony podniecają butę tutejszych Niemców, którzy cynicznie wskazują na niemieckie samoloty, jako na dowody germańskiej potęgi. Tolerowanie tego stanu ze strony władz polskich robi wrażenie niczem nieuzasadnionej uległości i słabości wobec Niemiec.“

Syrnia (pow. Rybnik). Przy udziale niemal wszystkich członków odbyło się doroczne walne zebranie Miejsowego Koła Z. O. K. Z. pod przewodnictwem p. W. Krawczyka. Sprawozdanie z prac ustępującego zarządu, wygłoszone przez p. prezesa Musioła i skarbnika p. Kelera, zostało przyjęte do wiadomości. W dowód uznania za dotychczasową działalność p. Biczysko zaproponował dalsze powierzenie funkcji kierowniczych w Kole dotychczasowemu zarządowi. W wyborach na stanowisko prezesa powołany został ponownie p. Musioł Adolf, sekretarzem został p. Eugeniusz Jędrusiak, skarbnikiem p. Bogdan Pytliński. Po załatwieniu spraw organizacyjnych p. Jędrusiak wygłosił odczyt o stosunkach polsko-gdańskich, poczem rozwinęła się dyskusja.

Bujaków (pow. Rybnik). Na zebraniu miesięcznym M. Koła, które odbyło się w dniu 12. VI. br., uchwalono m. i. rezolucję odnośnie bojkotowania Gdańska i towarów gdańskich.

Brzezinka (pow. Katowice). W dniu 16. VI. br. odbyło się z inicjatywy M. Koła zebranie protestacyjne przedstawicieli 12-tu miejscowych stowarzyszeń polskich i organizacji społecznych, na którym po krótkim referacie uchwalono rezolucję przeciw ostatnim gwałtom dokonywanym na terenie Gdańska, postanawiając jednocześnie szerzyć bezwzględny bojkot gospodarczy w stosunku do Gdańska. Rezolucja ta zwraca się również przeciw antypaństwowemu wystąpieniom „Kattowitzer Zeitung“.

Zachodnia Agencja Prasowa

przynosi najaktualniejsze wiadomości z dziedziny zagadnień polsko-niemieckich, Kresów Zachodnich i spraw mniejszościowych.

Wychodzi 2-3 razy w tygodniu

Dyrekcja Związku Obrony Kresów Zachodnich:

Centrala i Okręg Poznański: Poznań, ul. Fredry 7, tel. 40-56. — Okręg Śląski: Katowice, ul. Pocztowa 16, tel. 20-71. — Okręg Pomorski: Toruń, ul. Kopernika 5, tel. 503. — Okręg Środkowy i Delegatura Dyrekcji: Warszawa, ul. Hipoteczna 8, tel. 11-33-28. — Okręg Małopolski: Kraków, ul. Wielopole 4, tel. 122-87.

Czcionkami Drukarni Nakładowej J. Kawalera - Szamotuły.

NADEŚLANE

Wycieczka młodzieży gdańskiej w Krakowie

W niedzielę przybyła do Krakowa wycieczka Okr. Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej w Gdańsku, złożona z 66 osób. Na dworcu powitali wycieczkę w im. Zw. Obrony Kresów Zachodnich: p. dr. K. Krzetuski, p. inż. Maksymowiczowa, delegat dyrekcji Okręgu Małopolskiego oraz przedstawiciele Stowarzyszeń Młodzieży Katolickiej.

Z dworca wycieczka udała się pod pomnik Grunwaldzki, gdzie po przemówieniu ks. Tomery, dokonano wspólnego zdjęcia fotograficznego i następnie przy dźwiękach orkiestry Stow. M. P. uczestnicy udali się do zarezerwowanych przez Z. O. K. Z. kwater.

Po zwiedzeniu Krakowa we wtorek, 21. VI. br., wycieczka wyjechała do Zakopanego na kilkudniowy pobyt.

Wycieczkę prowadzi wiceprezes Macierzy Polskiej w Gdańsku ks. Rogaczewski, wśród uczestników brały udział zasłużone działaczkę polskie oraz p. K. Pawłowska, kier. ochronki w Wielkich Trąbkach, której senat gdański odmówił prawa nauczania rzekomo za uczenie dziatwy polskiej naszych pieśni narodowych, jako podburzających Polaków w Gdańsku.

Historja wychodźstwa Polskiego w Niemczech

Komitet Wykonawczy Wydawnictwa: Historja Wychodźstwa Polskiego w Niemczech, nadsyła nam poniższy komunikat:

Przystępując obecnie do zbierania i opracowywania materiałów, celem wydania powyższego, olbrzymiego dzieła, udajemy się z prośbą do wszystkich b. wychodźców polskich w Niemczech o przesłanie do sekretariatu wydawnictwa wszelkiego materiału, będącego często w posiadaniu b. wychodźców, a odnoszącego się bezpośrednio do towarzystw, instytucji lub osób, odgrywających poważniejszą rolę w szerszej pracy narodowo-społecznej na wychodźstwie.

W interesie doniosłości samej sprawy leży, by wszyscy rodacy — byli wychodźcy w Niemczech — posiadający jakikolwiek materiał, raczyli łaskawie użyczyć wydawnictwu swego poparcia i współpracy. Wszelki nadesłany materiał zostanie skrupulatnie zbierany i po ewtl. zużyciu na wyraźne życzenie petentom zwrócony.

Przedstawicielem wydawnictwa na miasto Poznań i okolice jest p. Stefan Chęciński z Poznania.

Wszelkich informacji w sprawie wydawnictwa udziela sekretariat, mieszczący się w Poznaniu, ul. Poznańska 57 m. 9, tel. 63-69.